

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Kmalu — 5. dan prihodnjega meseca — se bode zopet končala nabira udov družbe sv. Mohorja. Koliko jih bode letos? Ali toliko, kakor lani, ali morebiti še celó kaj več? To je vprašanje, na katero bi rad dobil ugoden odgovor vsak slovenski rodoljub, najrajše pa še družbin odgovor. Vsi namreč dobro vemo, kako velevažna je družba sv. Mohorja za celi slovenski narod, da se ohranjuje v zvestobi do Boga in domovine, da se poučuje in napreduje na podlagi krščanskih resnic, in zato tako iskreno želimo, da bi se od leta do leta bolj širila in utrjevala med našim ljudstvom.

Resnica je sicer, da štejejo župnije, kjer je ljudstvo versko in narodno zavedno, iz večine že toliko udov družbe sv. Mohorja, da je samo želeti, naj še zanaprej tako ostane; ali vendar je še krajev, od koder po pravici smemo pričakovati, da število dosedanjih družabnikov še naraste, in sopen so kraji, posebno ob jezikovnej meji na Ogerskem, Štajarskem, Koroškem in Benečanskem, kjer se mora naše slovensko ljudstvo še le seznanjati z Mohorjevo družbo in menda celo s slovenskimi črkami, da more pristopiti k njej.

Do rodoljubov v teh krajih, kjer stoji z našo družbo še manj ugodno ali celo slabo, obračamo se prav zaupljivo ter preiskreno prosimo, naj bi vsak zaveden Slovenec storil za njo, kar le storiti more, da jej pridobi novih udov, posebno pa, da se č. g. duhovniki povsodi krepko poslužujejo svoje pravice, da to cerkveno bratovščino tudi v cerkvi gorko priporočujejo.

Nauk o njenih milostih in dobrotah pri vernih Slovencih nikoli in nikjer ne ostane čisto brez sadú. Korak do koraka! Čeravno že koj na enkrat ne bi bilo znamenitega napredka, o katerem bi se strmelo, a od leta do leta bode vendar le napredek, če stori vsak, kolikor v svojih razmerah premore, in s časoma se tudi

ti Slovenci ob meji postavijo v isto častno vrsto s svojimi bolj srečnimi brati.

Ravno tako pa tudi lepo prosimo naše dosedanje izkušene podpornike, č. g. poverjenike in rodoljubne duhovnike, naj bi bili družbi še za naprej tako dobri, kakor dozda, in naj bi jo skušali na tistem vrhuncu ohraniti, do katerega so jo povzdignili.

Moč in upliv dobrih, kakor slabih spisov in knjig pripoznava ves svet ter si zato prizadeva jih širiti. Mi Slovenci pa širimo in utrjujmo družbo sv. Mohorja in delajmo za njo vsak po svojih močéh, ker to družbo dala nam je božja previdnost ob pravem času in na pravem mestu — kot rešiteljico vere in narodnosti.

Od več strani se nam je izrekla želja, da bi v imeniku poleg imena župnij stalo še ime dotične pošte. Prosimo torej č. g. poverjenike, naj izvolijo zapisati na glavo vpisovalne pole še slovensko (in kjer je tuje, tuje) ime svoje pošte, da moremo tej želji ustreči.

Knjigi: „Življenje Marije Device in sv. Jožefa“ in „Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa“ ste se natisnili v 45.000 iztishih.

V Celovcu, dne 5. svečana 1889.

Odbor družbe sv. Mohorja.

„Trkajte, in odprlo se vam bode!“

Mogočna in slavna Avstrija naša sloni na takozvanih osnovnih ali temeljnih postavah, katerih najvažnejši za nas Slovence je § 19, ter govori o pravicah raznih avstrijskih jezikov in narodnosti. In kako se glasi toti § 19? Ima več členov, jeden iz njih pravi: „Enakopravnost vseh v deželah (avstrijskih) navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem (očitnem) življenji država pripoznaje.“

Kar so te postave dane in kar se zavedamo narodnega življenja svojega, borimo se tudi mi Slovenci za pravice, ki so nam zagotovljene v totem § 19. Boriti se za svojo narodnost je naša sveta dolžnost. Bog nam za-

poveda, da mora vsak človek skrbeti za svoje življenje, dušno in telesno. Kar pa velja za vsakega posameznega človeka posebej, to mora veljati le v povečani meri za celo skupino posameznih ljudi, katere je Stvarnik sam združil in zvezal z naravno vezjo enake krvi in jezika.

Vsem bralcem „Slov. Gosp.“ je znano, kako smo se predlanskim bili začeli bojevati za domačo slovensko-krščansko šolo, ker so nam jo hoteli ponemčiti. Ta boj še traje in ne sme prenehati, dokler ne bode poslednja šola na slovenskem Štajarji popolnoma naša!

Ali pa ima naš jezik tudi pri c. kr. uradih že tisto veljavo, katera mu je zagotovljena v gori napisanem § 19? Bogu žal, da ne! Če pa naš jezik pri tistih c. kr. uradih, ki so nastavljeni na naših tleh, ni še postavno enakopraven z drugimi jeziki avstrijskimi, — ali nismo nekaj tudi sami krivi, da še ni? Gotovo! Sami se premalo brigamo za svoje pravice. Kaj mi pomaga kaka pravica, ako je ne rabim? Zgubil jo bodem na vse zadnje.

Visoka c. kr. Dunajska vlada je že večkrat pokazala, da hoče tudi nam ustreči, ako smo ji dokazali, da se nam godi krivica, saj smo tudi mi avstrijski državljani, ki plačujemo pošteno svoj davek, denarni in krvavi. Pri vseh c. kr. uradih na Slovenskem mora se s slovenskimi strankami slovensko obravnavati, ako stranke govoré slovenski; gruntne (zemljiške) bukve morajo se pisati v našem jeziku, ako mi tako hočemo itd. Ako pa je znotranje uradovanje nam postavno zagotovljeno v našem jeziku, ako mi tako zahtevamo pri c. kr. uradih, zakaj pa ne bi se pri teh c. kr. uradih tudi zunaj kazalo, da so ti uradi na naši zemlji in zaradi nas postavljeni? Zdaj pa povejte, dragi bralci, koliko ste pa že videli c. kr. uradov pri nas, ki bi imeli tudi zunaj slovenski napis ali tablo? Potujte po Slovenskem in čitali boste: „K. k. Bezirksgericht, k. k. Steuer-Amt, k. k. Bezirkshauptmannschaft, k. k. Gensdarmen-Posten Commando“ itd. Slovenski napisi so bele vrane, ali pa jih sploh ni. Kdo je kriv, da je to tako? Mi sami, naša malomarnost.

Da nam visoka c. kr. vlada tudi pri takih napisih rada ustreže, ako se pritožimo, kaže nam jasno, kar se je te dni dogodilo v Šmarji pri Jelšah. Meseca decembra pr. l. smo poslali bili na Dunaj tri prošnje na tri ministerstva. Prosili smo c. kr. justično (pravosodno) ministerstvo za slovenski napis pri tukajšnji sodnji; c. kr. finančno ministerstvo za slov. napis pri tuk. davkariji; c. kr. ministerstvo deželne brambe za slovenski napis pri tuk. žandarski postaji. Dozdaj nam je odgovorilo visoko c. kr. pravosodno ministerstvo. Neki gospod, ki se je bil pri dotični prošnji na c. kr. ministerstvo prvi podpisal, dobil je te dni od tukajšnjega

c. kr. okrajnega sodišča slovenski dopis, kateri se od besede do besede tako le glasi:

Št. 16.

Preč. g. J. J.

v Šmarji.

Pritožba sub. / se Vam kot prvo imenovanemu in tedaj zastopniku pritožnikov s tem pristavkom dostavi, da so se po dognani preskavi o predmetu potrebne naprave naročile.

To se Vam na znanje da vsled ukaza ces. kr. predsedstva visoke nadsodnije v Gradcu dne 6. svečana 1889 št. 1628 Pr.

Ces. kr. okrajna sodnja v Šmarji, dne 11. svečana 1889.

Ces. kr. uradni vodja: Doxat, s. r.

Visoko c. kr. pravosodno ministerstvo nazonanja nam torej po c. kr. nadsodnji Graški in po c. kr. okrajni sodnji Šmarski, da so se potrebne naprave naročile. Katere so tiste potrebne naprave, ni težko uganiti. Mi smo prosili, da bi se pri tukajšnji c. kr. sodnji napravil slovenski napis in slovenski pečat, ker oboje je bilo dozdej samo nemško, čeprav biva v vsem Šmarskem okraji med 18.100 Slovenci komaj 40 Nemcev.

Da naj bodo tudi potrebne uradne tiskovine slovenske, to se razume že prav za prav samo ob sebi, ker to postava tirja. S svojim odgovorom je torej c. kr. justično ministerstvo pokazalo, da je res ministerstvo pravice, katera se ima deliti vsem narodnostim avstrijskim v enaki meri. Iz tega razvidijo č. bralci, da se visoka vlada tudi ozira na nas, a treba je, da izve naše želje.

Rodoljubi bodo zdaj sami vedeli, kaj jim je storiti, ako hočejo, da dobimo že kmalu povsod pri nas slovenske uradne napise. Treba je napisati jasno in jedrnato pritožbo v dostojni in skromni obliki, nabrati potrebnih podpisov veljavnih mož, prošnjo kolekovati s 50 kr. in poslati jo na Dunaj. Kjer imate narodne okr. zastope, narodne občine, naj take prošnje sklene dotični zastop ali občina. Da bi trud nekaterim še bolj zljajšali, hočemo v eni prihodnjih številkih „Slov. Gosp.“ objaviti obrazec takšne prošnje. Zatorej: „Trkajte, in odprlo se vam bode!“ Šmarčan.

Gospodarske stvari.

Konjsko oko.

(Konec.)

Tla v hlevu naj se tako napravijo, da se čisti konjski odpadki otekajo; trdi pa se naj marljivo na gnojišče spravljajo. Odpadki, posebno čisti, imajo namreč v sebi veliko amonijaka. ki je zelo oster, in torej hudo reže v oči. Sopuh sploh vsak škoduje očem. Ljudje, ki morajo veliko živeti v sopuhu, tožijo, da jih oči bolijo, ali da jim vid slabi. Če si prišel ke-

daj v kak hlev, ki že morebiti dolgo ni bil prevetren, so te oni plinovi tako prevzeli, da ti solze stopijo v oči. Konjskemu očesu, ki je tako nježno in občutljivo, mora torej tudi škodovati oni sopuh. Prezrači torej tudi pogosto hleve; ne bode zeblo živali. Zdravi zrak bogato nadomesti toplo soparico.

Drugi pomoček: Ne obešaj konju gar previsoko. Ako mora žival iz visokega vleči krmo, lahko mu pade kaka smet, resa itd. v oko. Navadno se spravijo te reči iz očesa s solzami, ki pridejo konju. Ali lahko je tudi, da ostanejo v očesu. Nastane potem vnetje, in oko je izgubljeno. Ako so pa gare nižje, primerne konjevi visokosti, ne pade lahko kaj v oči.

Tretjič: Ne obešaj konju obočnic. Zoper to razvado se je že mnogo pisalo in govorilo, a vselej zastonj. Navadno mislijo, da se konj manj plaši, če ima obočnice; češ, nič ne vidi, kaj se okoli njega godi, ker je prisiljen, le pred sebe gledati. Ali konj trpi pri tem dvojno muko. Muči ga radovednost, katere ne more nasititi. Rad bi videl vse okoli sebe, pa ne more. To ga vznemirja in se plaši lahko še bolj, kakor če bi imel prosto oko. Ako si kak predmet lahko prosto ogleda in spozna, da nič ni nevarnega, ostane miren. Ako pa vidi kako reč le od strani in ne popolnoma, dozdeva se mu to hujše, kakor je v resnici. Od tod torej še večja plašljivost. Trpi pa tudi oko samo. Konju ste očesi tako vravnani, da gledate na stran. Če ju pa zakrivate obočnici, mora se žival siliti, da gleda naprej. To jo pa boli. Ni torej čudo, da začne oko slabeti, da zboli in na zadnje ugasne.

Četrtrič: Ne mahaj konju z bičem okoli glave, da ne zadeneš očesa.

Sejmovi. Dne 26. februvarija v Arveži, Kozjem, Ločah, Rogatei, Laškem trgu, Slov. Bistrici in Rogatei. Dne 27. februvarija v Imenem. Dne 28. februvarija na Bregu v Ptujii in v Šostanji. Dne 1. marcija v Marenbergu (za konje) in na Planini. Dne 2. marcija na Vranskem in v Poličanah.

Dopisi.

Od Male nedelje. (Leposlovno društvo.) Nemila osoda, katera je vsled smrti Nj. vis. cesarjeviča Rudolfa zadela cesarsko obitelj, ter sploh tudi celo Avstrijo, bila nam je povod, da smo od „leposlovnega bralnega društva“ dne 3 t. m. nameravali veselico na spomlad t. j. na mesec maj morali odložiti. Društveniki so se sicer v napovedanih prostorih sešli, kjer se je poročilo društvenega delovanja položilo, odobrili letni račun, ter volili novi odbor za bodoče leto. Vsi predmeti bili so v obče s pohvalo in zadovoljstvom rešeni, ter v odbor voljeni gg. A. Božić, S. Cvahte, Mihalić, L. Slana in H.

Stuhec. Društveni tajnik, g. Cvahte, prečital nam je več navdušenih in laskavih došlih pisem, katera so nam naši rojaki z zdavnimi darovi priposlali, med katerimi omenjamo v prvi vrsti g. dr. Filipiča, odvetnika v Celji, g. učitelja Kosi v Središči g. A. Spindlera v Ptujii i. t. d. Med čitanjem le teh pisem se je mnogokratno živio in končno naj srčneja za hvala izrekla. Društvo je potem sklenilo, da ima razun svoje knjižnice še sledeče časnike naročene: „Slov. Narod, tri iztise Slov. Gospodarja, Mir, Slov. Svet, Edinost, Brus, Kmetovalec in Zvon.“ Društvo pristopi, kakor navadno, v družbo sv. Mohorja in Slov. Matico kot letnik. Po končanem društvenem zborovanji sledilo je več podučljivih govorov. posebno podučljiv bil je g. tajnikov v spomin V. Vodnika. Za tem je sledila lepa deklamacija, katero nam je navzoči pesnik gosp. Flegarič navlašč za ta večer zložil. Ko so nam tako v bratski slogi ure našega shoda hitro potekle, smo se ločili z zaupanjem, da danes odloženo veselico v spomladi še ugodneje izvršimo. „Dal Bog srečo!“

Radislavski.

Iz Bučkovec pri Mali nedelji. (Potreben opomin.) Dne 30. prosinca vršila se je veselica pri nas v nekem prav nerodnem kraji. Oni gostilničar bi bil bolj za to, da bi ga v Sibirijo poslali kamenja tret ali pa v Turčijo Turkom čebula saditi. To gostilno si je namreč neki mlad trgovček vzel v najem, nosi pa na svojem pečatu v sredi Slovencev napis nemšk. On silno zoper čč. gg. duhovnike zabavlja in in jih grdo črni. Zato bi ga človek vprašal, ali je slovenske matere sin? Če hoče narodujak biti, drži naj se naroda in naj ne lomi tako slovenščine, kakor da bi piščetom vodo sekal! Ali se mu pa zdi krivo, da bi slovenski govoril? Od Slovencev živi in zato nas še za „tume paure“ ima, nemščine pa sam ne zna, saj bi ga pravi Nemci ne razumeli, tako govori nemški. Teda bode pač najboljšje za nj, da gre s svojimi tisočaki v daljno Indijo, da se nauči indijanskega jezika, ker se mu zdi naš mili slovenski jezik preprost. Ako se to izgodi, bodo imeli čč. gg. duhovniki pred njegovim blatnim jezikom in tudi mi drugi bomo imeli mir. Šolska mladina bode dosti boljše, ker ne bode toliko pohujšljivih reči videla, tacih, da se odrastlim gabi, mladost pa veselje dobi do razuzdanosti. Skoraj se bode bati za mladiča, da ne bi na zadnje s svojo razuzdanostjo zblaznel in svoje tisočake še kedaj v blaznici porabil. Zato ga opomnimo, če hoče biti tak, kakor za stan sodi, naj se poboljša, če pa ne, v prihodnjič zna še kaj več slišati.

Stanko Trnski.

Iz Vržeja. (Raznoterosti.) Iz našega prijaznega trga že dolgo ni bilo nobenega glasa. Ne vém, od česa to pride. Indi se vse giblje, snujejo se bralna društva, samo pri nas vse spi.

In vendar živijo v našem trgu sami čvrsti Slovenci. Neke žalostne prikazni ne morem zamolčati. Pri nas so neki možje, ki rajši govorijo nemški, kakor slovenski, čeravno jih nemščina po jeziku tolče, da se Bogu vsmili. Opuštimo to in spoštujmo jezik, ki ga nas je mati učila. Ne kvarimo si svojega dobrega imena. Naš trg je znan daleč okoli kot čvrsti narodni trg! Nekaj še bi rad povedal. Zdaj nabirajo naš velečastiti gospod župnik denar za Mohorjevo društvo. Malo, jako malo nas je zapisanih v koledarji. Še enkrat toliko bi nas lahko bilo. Tržani, delajmo na to, da nas letos dosti na novo pristopi. Sosed prigovarjaj sosedu in šlo bode. Za jeden goldinar šest lepih knjig, kaj še čemo več! Vse za vero, cesarja in domovino!

Od sv. Lovrenca v slov. gor. (Zadušnice)

Kakor vsakega zavednega Avstrijanca je tudi nas v tej tihi dolini iznenadil in pretresel glas o prezgodnji in nesrečni smrti vse občje, tudi izvan avstrijskih mej priljubljenega cesarjeviča Rudolfa. V znak žalovanja se je dne 6. t. m. od 11. do 12. ure z vsemi zvoni zvonilo in 9. smo obhajali zadušnice, prečastni gospod župnik pa so služili črno sveto mešo, pri kateri se je učiteljstvo s svojo šolsko mladino posebno izkazalo vsled izbornega petja in potem je bilo „libera.“ Omenjene svečanosti vdeležili so se vsi naši stani, krajni šolski svet, vsa občinska zastopstva c. k. poštni urad in izredno mnogoštevilno ljudstva. Gotovo so se iz vseh src vzdigale najiskrenejše molitve s preponižno prošnjo, naj premili vsega mogočni Vladar nam milostno ohrani sedanjega premilega in predobrotljivega vladarja krepkega še mnogo mnogo let na srečo, blagor in ponos nam premile Avstrije. Tudi ne moremo zamolčati, da je naš krajni šolski svet razvun druge svečanosti za daljši spomin 40 letnice cesarjeve omislil naši šoli prekrasno podobo Njih veličanstva. i.

Od Ščavnice. (Škric, ne stric!) Res, hvalevredna in srečna občina, katera ima samostalnega, vestnega in nepristranskega župana, ter ji ni treba biti pod jerobstvom, ali žal, pri nas na Ščavnici se godi nasprotno. Nov izvoljen odbor je imel takrat največje žaupanje v osebo zdajnega gosp. predstojnika M. Št.; ali ta mu je k malu po volitvi kremplje pokazal ter si je svojevoljno vzel škrica, možiceljna, sem gor iz Drvanje, M. T. in ta občino strahuje in komandira v sramoto župana samega, kakor tudi vseh občinarjev, kakor da bi se res pri nas tu ne našel človek, večš pisanja itd. Ta škric je bil nedavno sam župan na Drvanji in zdaj vprašamo, zakaj ni več tam vsaj še v občinskem odboru, saj ima vse §§. in postave v mezincu? Pa ne le, da strahuje. temveč on zna dobro na „zvijačo“ —, je hitrih nog ter stika od trga v trg k vsevedžem, da tako z novimi zvijačami tudi tukajšnje posestnike k raznim tožbam huj-

ska in ščuje ter tako mir in zastopnost med sosedi in prijatelji moti in kali. Kaj, kdor ni kje drugje za rabo, ali bi moral pri nas biti? — Že ne! Dobro, da imamo nove volitve pred vratmi; bomo si na vsak način stvar predru-gačili in popravili ter si takega župana poiskali, kateremu ne bo potrebno mašetarja ter se ne bode le po „glažekih“ — ravnal.

Iz Slovenjega Gradca. (Razglas.) Tudi na oglih našega mesta pribita je bila tiskana zahvala našega cesarja vsem narodom za izkazano sočutje o priliki smrti cesarjeviča Rudolfa. — Odrezana pa je bila slovenska in prilepljena le nemška polovica; od namestnikovega imena: „Kübeck“, ki je bilo tiskano deloma pod nemški, deloma pod slovenski tekst, bere se zdaj le: „eck“. Gotovo je to predrzno in samovoljno ravnanje, ki ne ugaja blagemu namenu cesarja, kateri se je hotel zahvaliti tudi Slovencu. ne samo Nemcu. Obžalujemo moža, naj je kdor si bodi, da ni mogel svojega sovraštva do Slovencev zatajiti o tej priložnosti, ko še vsi narodi žalujejo s svojim cesarjem. Mislimo, da tudi pošteni Nemci ne morejo pohvaliti ni odobriti takega postopanja. Slovenci spoznajte svoje prijatelje!*)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V nedeljo so bile na Dunaji v treh cerkvah slovesne sv. maše za najvišjo cesarsko rodbino. Pri njih so bili udje cesarske rodbine, kar jih biva sedaj na Dunaji in ogromno število pobožnega ljudstva. Tako sa kaže kat. ljudstvo svojo ljubezen do Nj. veličanstva. — V drž. zboru je obveljal načrt postavbe gledé skladišč blizu brez vsake, večje spremembe. — Štajarski dež. šolski svet v Gradci je imel lani 22 sej ter je razpravljal v njih 8707 reči gledé raznih šol. To število je sicer veliko, a ne upamo si reči, da je na naših šolah za veliko bolje vsled njih. — Ogleda mrličev ni že Bog zna, kaka imenitna oseba, vendar pa se pulijo na Koroškem možje za tako službo, posebno če jo ima doslej kak Slovenec v rokah, najde se hitro kak nemškutarček, da pokaže v kakih liberalnih novinah na-nj, češ, da mož ni za tako službo. Samo po sebi je razumeje da pobere „D. W.“ v Celji tako novico ter jo prinese še toplo pred svoje bralce. — Nekdanji c. kr. okr. glavar v Litiji na Kranjskem, vit. Fränzel-Vestenek, postal je tajnik pri trgovinski zbornici v Solnemgradu. Nemškutarija ne drži dolgo in pusti človeka prej ali slej v — blatu. Prav je tako. — Ljudska posojilnica v Gorici ni velika, vendar pa je imela lani za 64.366 gold. 45 kr. prometa.

*) Kakor se nam poroča, izpreobrnil je c. kr. okr. glavar „Nemce“ v Slov. Gradci ter so potlej lepo nemške in slovenske besede prilepili na oglih. Ured.

Kakor se razvidi iz računa, pomoči je dobilo od nje veliko, pa manjših posestnikov. To je tudi namen enacih društev. — V Trstu name-ravajo neko razstavo, pri nas še doslej ni bilo enake, — razstavo lepih žensk. Ljubi Bog, na zadnje še dobimo kje v kakem liberalnem mestu tudi sejem za ženske! — Cesaričinja-udova, nadvojvodinja Štefanija se je naselila za nekaj časa v Miramari pri Trstu. — Podžupan v v Zagrebu je Milan Stankovič dobil je pa samo 7 glasov večine in je torej vidno, da mož nima posebno veliko zaupanja v mestnem zastopu. — V večih ogerskih mestih so imele te dni trbore zoper novo vojaško postavo. Najnespametnije obnašajo pa se v Budimpeštu. V nedeljo je bil ondi nek obhod, pri katerem je bilo kacic 30.000 ljudi. Podoba pa je bila tega obhoda bolj za „fašenk“. kakor pa za resne ljudi. — Nadzornik c. kr. pehote postane, kakor se čuje, poveljnik v Lvovem, fzm. princ Würtemberški. Princ je bival dalj časa na Ptuji in je na glasu izvrstnega generala.

Vunanje države. Sv. Oče so v slovesnem nagovoru obsodili nemire v Rimu a tudi pokazali, zakaj da je prišlo do njih. Kjer se ne časti Sin božji, tam naj ne išče človek sreče! Iz Rima se širijo nemiri že dalje po celi Italiji in vlada ne zna pomoči zoper nje. To lahko, mar ni Italija, kar je postala, postala vsled ustaj, nemirov, ropov? — Kar se je že dolgo govorilo, to se je v Parizu izgodilo: Floquet in tov. so padli, to je, niso več ministri in predsednik drž. zbora, Meline, sestavlja sedaj novo ministerstvo. Pri tem mu pa hodi težko, kajti nič ne dobi pravih mož za to. Največje veselje ima v tem pač general Boulanger, kajti za eno stopinjo je bližje svoji diktaturi ali kar je tisto, ne bode več dolgo, da preide vsa oblast v njegove roke. — V Belgiji so se razprli katoliški poslanci za voljo učiteljev. Takih je prejšnja liberalna vlada veliko déla iz službe, sedanja, katoliška pa še jih ni vzprejela na novo v službe. To pa nekaterim poslancem ni po volji in jeli so tirjati to od vlade ali ta pravi, da nima mesta za-nje. No upamo, da se še razpor vleže, predno napravi večjo škodo celi katol. stranki. — V Nemčiji se čedalje bolj sliši, da išče cesar naslednika knezu Bismarcku. Ta bi pač najraje izročil kedaj svojo službo sinu, grofu Herbertu ali cesarju ne ugaja to, marveč misli na generala Waldersee. — Ruski minister za notranje zadeve, grof Tolstoj boleha ter odstopi brž ko ne v malih dneh. Njegov naslednik bode grof Manasein. Naprednjaki t. j. liberalci pa se bojé tega moža, ne zna se prav, zakaj tako. — V Rumuniji, naši sosedi na vzhodnih mejah, čejo ministra Bratiano in tov. déti na tožnjo klop. Nam ni prav jasno, kak greh da imajo gg. ministri na svoji vesti. — Iz Bolgarije ni posebnih poročil, pač pa iz

Srbije. Kralj Milan namreč misli na kronanje v vsej resnici ter upa, da si pridobi z njim ljudstvo bolj, kakor z novo ustavo. Za le-to se skorej nihče ne izmeni več in vendar je na vse pretege liberalna. — Črnogorski knez Nikita obiskuje sedaj razna mesta svoje kneževine, spomladi pa pride bojda za dalje časa na Dunaj. — V Hartfordu, v severni Ameriki, je razneslo neko gostilno, ki je bila 5 nadstropij visoka; veliko ljudi je zasulo in težko, če so še koga živega izvlekli. — Misijonarjev, ki so jih Arabci v Zanzibaru vjeli, niso še izpustili. Razven denarja bi Arabci še radi vse ladije nazaj, ki so jim jih Nemci odvzeli. To pa se ve, da ni mogoče.

Za poduk in kratek čas.

Božična zvezda.

(Resnična dogodba.)

(Dalje.)

VI.

V poletju l. 1876 sem bil v Braziliji, o Imperio da Santa Cruz, tako se razprostrano in bogato cesarstvo imenuje. Potujem po Paragvaji in pridem v mesto Cuitabo, broječe kakih 5000 ljudi. Bil sem marljiv, vendar ne ostajem v mestu, nego potujem po raznih krajih. Učil sem se bogato in lepo deželo spoznavati. Prebivalci so Braziljanci, Nemci in Afrikanci, — beli, žolti in črni.

Leto je zopet prineslo sv. noč.

Seznanil sem se z nekim nemškim slikarjem, z ljubeznjivim in olikanim mladim možem, ki je tukajšnje čuda lepe cvetlice slikal in prišel ob praznikih sem.

Ko ga vprašam, kako namerjava praznovati sv. Božič, mi odgovori: ako bi mu hotel pripomagati, da napravi malo „razstavo“ namreč rojstvo Jezuško, ker upa mnogo obiskovalcev.

Obljubim mlademu slikarju pomoč pri njegovem podjetju. Hvaležno jo je vzprejel. Slikal je rojstvo Kristusovo po Korneliju, kar smo porabili.

V mestu se je nahajal zapuščen Jezuitski kolegij in zraven romantska cerkvice. Priležnišega prostora za naš čin bi ne mogli hitro najti. Nad vratmi smo napravili napis: „Exposicio do Natal“. Znotraj smo postavili drevored iz palm in ananasa ter olepotičili s papirjem. Lep beli pesek je moral pokrivati pot v drevoredu. Na koncu drevoreda smo napravili olepotičen okvir, v čijem so bile podobe predstavljajoče rojstvo Jezuško. Zraven uredimo razsvitljava iz 50 lučic in raztresemo cvetic.

Sv. večer se bližuje. Prvi obiskovalci naše razstave so tu. Pri vhodu palmskega drevoreda je stala miza s pušico. S slikarjem sva sedela

med zelenimi palmami, v toplem večeru, pod tropiškim, zvezdnatim nebom, v cerkvi brez strehe, in premišljujeva severno domovino, kjer sedaj beli sneg pokriva polje in tratine, kjer ogenj v peči prasketa, se blišči tisoče jelčjih drevesc in tisoče otročičev jucka.

In vendar pri vsej otožnosti smo se smijali. Poslano smo dobili v obrambo reda policijo, sestavljeno iz črnih, samih zamorčkov! Sv. meše v raznih cerkva so nam storile skoraj celo noč živo. Ob 2. uri ugasnemo dvakrat obnobljene lučice. (Dalje prih.)

Smešnica 8. Star pivček sedi v oštariji in vidi se mu, da še ni pri zadnjem glažku, vendar pa že trka, češ, da plača. „No“, reče mu oštir prijazno, „za dnešnji račun še ni take sile, toda kaj bode z dolgom?“ „Oj“, nasmehne se pivček, „dnes mi še pač ni mogoče...“ „Ja“, odvrne oštir „to je prazno; tako si rekel že tudi tovnaj.“ „Kaj?“ odreže se pivček, „ali pa mar nisem ostal pri besedi?“

Razne stvari.

(Prestolonaslednik.) Kakor se doslej sodi, bode prestolonaslednik Nj. veličanstva starši brat, nadvojvoda Karol Ludovik, za tam pa njegov starši sin, nadvojvoda Karl Ferdinand. Zadnji je c. kr. major in biva v Pragi ter se še ni oženil. Narodil se je v Gradcu dne 18. decembra 1863.

(Okr. zastop.) Ker se bliža čas volitev za okr. zastop v Celji, ježi se nemškutarjem v Celji in kjer še je tacih, koža in „D. W.“ že na ves glas bobna, naj se zbira njeno krdelo. Ob enem pa hujska zoper slov. može ter se dela, kakor da bi znala za Bog ve, kaka ščuvanja, ki se gode od slov. strani zoper „poštene“ nemške može. „D. W.“ sodi v tem pač po sebi, kajti ona živi le za to, da ščuje zoper vse, kar je pošteno in domače, slovensko.

(Obč. volitve.) V c. kr. okr. glavarstvu v Mariboru se vrše volitve v obč. zastope. Kolikor slišimo, so volitve sploh srečne. Dobro pa bode, če se nam naznanijo možje, ki imajo zaupanje svojih sosedov ter se jim izročuje blagor občine.

(Slovenski možje, pozor!) V Kamnici pri Mariboru bode volitev obč. zastopa dne 14. marca ob 9. uri dopoludne, v Tresternici pa ob 3. popoldne. Nikar si ne izposojujte mož iz Maribora pri teh volitvah!

(Nes pamet.) Moška beseda g. G. Verčnika, župana v Ljubnici, zadela je hudo nemškutarje v Celji in Šoštanji. „D. W.“ je hitro namočila svoje pero v gnojnico ter je je precej razlila zoper g. župana ali polila je z njo le sebe. Kdor je tistih njenih 70 vrst bral, njemu je gotovo vzelo sapo — smradú, ki ga je brez zoba klepetulja v njih nakopičila.

(Šaleška čitalnica) napravi v nedeljo, dne 3. marca v gostilni g. Scharnerja večjo veselico. Pristop imajo tudi neudje in začetek je ob 7¹/₂ uri na večer.

(Posojilnica) v Spodnjem Dravberku, ima v ponedeljek, dne 4. marca ob enih popoldne svoj občni zbor v svojih prostorijah in pri njem bode 1. volitev odbora, 2. računsko poročilo in 3. posamezni nasveti.

(Slov. odvetniki.) G. dr. J. Hrašovec, doslej odvetnik v Slov. Gradci, preseli se v Celje, g. dr. J. Šegula pa se naseli v Celovci in g. dr. K. Messner v Celovci.

(V Cirkovcah) so se v torek, dne 12. t. m. zadušnice z libero za našim prevzišenim cesarjevičem in prestolonaslednikom Rudolfom obhajale; pri njih je bila šolska mladež požarna bramba in velika množica ljudstva pričujoča.

(Iz Vitanja) se nam naznanja, da so se pred nekaterimi dnevi v gostilni Franca Steničnik pri fužinah stegli pivci. A ko je skušal gostilničar Steničnik pomiriti razsajalce, mu zabode nek lopov v hrbtišče oster nož. Gostilničar, jako vrl mož, je dne 14. februvarija umrl vsled velike rane; morilca, ki je baje rojen v Socki, so odvedli v zapor.

(Vojaški nabor) začne se letos dne 1. aprila in vrši se že več ali manj po novi vojaški postavi.

(Za v dala) je v Ravnah pri Šoštanji Liza Lakovnik svojemu možu. Nesrečnico so zaprli. Z možem sta sicer živela v vednem razporu, toda take hudobije se vendar-le niso nadejali pri ženi.

(Požar.) V Loperšicah pri Ormoži je v noči 12. februvarija zgorelo stanovanje in gospodarsko poslopje Jurija Ivanuša in se je v tem njegova žena nevarno požgala. Ognja je kriva globna roka.

(Sejem) je bil v soboto v Mariboru prav dober in je bilo precej tujih kupcev na trgu. Cena pa je le malo poskočila pri žitu.

(Duhovske spremembe.) Č. g. P. Severin Manhart, nemški pridigar v predmestni župniji v Mariboru, je dne 19. februvarija po dolžji bolezni umrl. Doživel je svoje 64. leto. Č. g. Rudolf Raktelj, kaplan v Dolu, je prevzel oskrbovanje župnije sv. Jederte nad Laškim trgov.

Listič uredništva. Dnes smo odložili več dopisov le za to, ker nismo imeli več prostora. — G. J. —ski pri sv. A. v sl. gor.: To ni Vaše pravo ime. Stvar je sicer dobra, vendar pa pojde že za to v — koš! — G. L. P. v S.: Ubožec, na tem ste Vi celo nedolžni! — G. K. —ič: Da ste nam zdravi! V naš list pa ne pridete, če si še dvakrat bolj želite. — G. F. S. na P.: Tacim „krucom“ pa smo še že kos!

Loterijne številke:

V Gradcu 15. febr. 1889: 16, 71, 86, 89, 39
Na Dunaju „ „ 24, 4, 35, 31, 26

Oznanilo.

Naznanje se da, da se že pri Tomažu Kranjcu po domačem Maleču v Framu olje dela. Delalo se bode 4 tedne po veliki noči. Prosi se za obilo obiskovanja.

Tomaž Kranjc.

Naznanilo.

Usojam se s tem uljudno naznaniti, da sem se s svojo

krojačijo za gospode

iz farovške ulice št. 9 v Tegetthoffovo ulico šte. 4 preselil.

Za mi 18 let skazano zaupanje se srčno zahvaljujem ter prosim, da mi tudi v mojem novem stanovanju Tegetthoffove ulice št. 4 naklonjeni ostanete.

Zagotavljam Vam najboljšo in najcenejšo postrežbo.

S spoštovanjem

Franc Jesenko,

krojaški mojster.

1-4

Natečaj

za mežnarsko in orgljarsko, oziroma samo orgl. službo pri sv. Andražu v sl. gor. do 28. febr. Prošnje na cerkveno predstojništvo.

Orgljarska in mežnarska služba

so odda s 1. aprilom t. l. v Podgorji. Dohodki: Prostovoljna zrnka bernja in v denarju okoli 25 gold. na leto. — Stanovanje si mora sam oskrbeti.

1-3

2-2 Penzionist,

kateri ima malo penzijo, želi na Slov. Štajarskem v najem vzeti za celo življenje mali hram z malim posestvom (blizu $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ oralov) blizu mesta ali trga. Več pové uprav. „Slov. Gosp.“

Kdor si želi jasnosti o nemškem oblikoslovji, omisli si naj

Početnico nemškega jezika.

Za 1. in 2. razred slovenskih gimnazij, tudi za pripravnice slovenskih učiteljskih sestavil Rajmund Čuček, c. kr. prof. v Kopru.

V platno vezana stane 80 kr. Razpošilja jo pisalec sam, in to poštanim potom, ako se priloži še 5 kr. poštnine.

2-3

Učenec se takoj sprejme v prodajalnici z mešanim blagom Josipa Schager-ja pri sv. Jurji v Slovenskih goricah.

2-2

Zahvala in priporočba.

Še komaj drugo leto teče, kar sem dal svoje poslopje pri zavarovalni banki „Slaviji“ v Pragi zavarovati, in že me je 29. decembra pretečenega leta doletela nesreča požara. Dne 4. januarija t. l. je gospod glavni zastopnik banke v Ljubljani škodo precenil in danes imam že davno vso škodo v svojo popolno zadovoljnost izplačano. Dolžnost hvaležnosti me torej veže tukaj javno pošteti banki „Slaviji“ in njenemu glavnemu zastopu hvalo izreči in jo z vsi resnico in pravico ljubljenski občinstvu najtopleje priporočam.

V Hlaponcih pri sv. Lovrenci v slov. gor., dne 10. februarija 1889.

Vido Grašič.

Dr. Valentina Zarnika ¹⁰⁻¹⁰ ZBRANI SPISI.

I. zvezek:

Pripovedni spisi,

Uredil **Ivan Železnikar.**

Vsebina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: I državne zbor, — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovjšem uzorci in res krasno vezana. — Utisnena je na spretni strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. — Cena knjižici je 1 gld, s pošto 5 kr. več. — Dobiti je v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani.

Krčmo išče v najem.

Kdo? Pové uredništvo „Slov. Gospodarja“.

Med slike svetih skrivnosti, katere sv. katoliška cerkev v velikem tednu praznuje, spada gotovo tudi **božji grob**. Dovoljujem si torej opozoriti na od mene izdelane **božje grobe**, kateri so izvrstni, po ceni, trpežni ter se dajo lahko nastavljati in shraniti, posebno pa na take, kateri so 245 cm. visoki in 142 cm. široki in so v dveh zabojih. Na blagovoljno vprašanje razpošiljajo se brezplačno podobe, popisi in ceniki

Eduard Zbitek

v **Olomuču** (Moravsko),

izdelovatelj transparentnega steklenege mosaika božjih grobov. Izdelujejo se v Novemšifitu pri Olomuču.

Več pové č. g. Anton Fischer, župnik pri sv. Jakobu v Slov. goricah.

4-4

Na prodaj.

Na pol pokrit voz, malo prevožen, za enega ali dva konja se ceno proda zavolj pomanjkanja prostora. Tudi se tukaj dobi popolna sprava za sedljanje. Več se izvé Josefistrasse št. 4 v Mariboru. 3-3

3-3 Kdor si hoče

brez težave zaslužiti mnogo denarja, pošlje naj svojo addresso upravnistvu tega lista v zapečatenem pismu z nadpisom „Zaslužek“.

Bolezni želodca

Varstvena znamka.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvsepešneje s **Piccoli-jevo „Esenco za öelodec“**, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Na Štajarskem, Gradec: Eichler, St. Leonhardstrasse; Nedved, Murplatz; — Aussee: Lang; — Bruck ob Muri: Langer; — Celje: Kupferschmid; — Gleichenberg: Fürst; — Köflach: Bilek; — Lipnica: Russheim; — Ljubno: Filippek; — Ljutomer: Schwarz; — Maribor: Bancalari; — Ptuj: Behrbalk; — Brežice: Schnidersič; — Voitsberg: Guggenberger. 1-12

Pravo francozko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozko žganje?

Iz francozkega in južnoštajerskega jakoga močnega brdskega vina izerpljeni alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznavao dietično, duh in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničli. Če vsa vporabljená sredstva proti ischias, reumatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh it. d. nič ne pomagajo, naj še pokusi vsaki boleznik iz južnoštajerskega znamenitega Konjčkega, lastno pripravljene vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z. **Stari cognac**, posebnv okrevajočim in na želodecu bolanim preporečljiv, 1 steklenica gl. 1.50, narožbe 4 v. steklenic pošiljajo se franko brez daljnih stroškov. **BENEDIKT HERTL** veliki posestnik na grajščini Golič pri Konjicah, Južno-Štajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

„Oves Willkomm“.

Ta oves je med vsemi sortami v planinskih deželah najzgodnejši, plodnejši in težji; raste na visoko od 5-6 čevljev, ima močno, dobro slamo za krmo in se ne poleže.

Zadostuje, ker se ta oves redko seje, 40 kil kot seme za jeden plug. Cena za kilo 25 kr. Ako se vzame več kakor 50 kil za kilo 20 kr.

Razpošilja, kakor dolgo seže, vreče po 5 kil za 1 gld. 80 kr. proti pošiljatvi zneska ali poštnem povzetji franko na vsako poštno postajo

Benedikt Hertl,

veliki posestnik na grajščini Golič pri Konjicah. 1-8 (Južno Štajarsko.)

Službe išče organist, izurjen v orglarski šoli v Ljubljani. Kdo, pove upravnistvo „Slov. Gosp.“

Naj se naročijo po pošti z dopisnico ali s pismom telo in kerv čistilne posladkorjene glasovite Marijaceljske krogeljice.

Varstvena marka.

Iz najimnitnejših zelišč izdelane Marijaceljske krogeljice dokazale so že pri mnogih boleznih tisočkrat čudovito svojo moč. Vsaki dan dobimo zahvalna pisma od ljudi, kateri so le po Marijaceljskih krogeljicah ozdraveli, zato bi biti morale v vsakem hramu, ker ostanejo vedno sveže in ker so posladkorjene.

Posebno zdravilo so pri eprebavljivosti, zabasanju, žolču, rumenici, pomanjkanju slasti pri jedi, zlezenici, jeternici, hemeroidah, tvorstvu, bolu v hrbtu, mrzlici, zaslinenju, ženskih boleznih in na koži. omotici, zgagi, tvorih, glavobolu, glistah, debelosti. Naredijo dobro krv in tek.

Cena: 1 škatlja s 40 krogliami stane 40 kr. En svitek s 3 škatljicami, 120 komadičev, le 1 gld. (5 svitkov le 4 gld.) s podukom kako se rabijo.

Svarilo: Te izvrstne Marijaceljske krogeljice se le z varstveno znamko prav in po pošti dobijo, le pod naslovom:

Löwen-Apotheke in Wien, VIII. Josefstädterstrasse 30.

Tudi se dobiva v tej lekarni in po pošti pri protinu in reumatizmu gotovo delujoči protinski duh, steklenica à 80 kr., kakor tudi za kašelj, pljučne in prsne bolezni glasovit terpotečki sok z apno-železom, steklenica à 1 gld. 10 kr.

Ta imenitna zdravila razpošiljajo se vsaki dan po vsej Avstriji. 23-50 Prosi se za natančen naslov: ime, kraj, zadnjo pošto in deželo.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 8. šte. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

21. februvarija.

Štev. 2.

Drevesnica in vzgojevanje dreves.

Spisal F. Matijašič.
deželni potovalni učitelj za sadjerejstvo.

Drevesnico imenujemo oni kos zemlje, na katerem se sadno drevje goji, dokler je toliko dorastlo, da je za presajenje v sadunosnike godno.

Kar se lege tiče, more se reči, da drevescem najbolje ugaja, ako je zemljišče ali celo ravno, ali pa le malo nagnjeno proti jugu, vzhodu ali zahodu. Tudi, ako je drevesnica navadnim, lehkim vetrom pristopna, je to le ugodno za razvijanje dreves. Največje važnosti je pa zemlja drevesnice, in sicer naj bode ta 60—70 cm. globoka, obstoječa iz dobre, rodovitne zemlje, ter nje podlaga ne sme nikakor biti močarna.

Če smo prisiljeni zemljo poboljšati, naj se to zgodi, ako mogoče, s kompostom ali mešanico, drugače pa s takovo dobro zemljo, katera lastnosti zemljišča poboljša, ne pa pokvari. Skrbeti je pri tem za to, da ima takova zemlja dovolj apnenskih snovi v sebi, ker so te drevju neobhodno potrebne.

Ako se nahajajo v takem zemljišči raznovrstne zemlje, mora se pri razdeljenji drevesnice gledati tudi na to, da se posadijo različna plemena in vrste v njim ugodno zemljo. Da je pa mogoče to razumeti, naj navedem na tem mestu, katera zemlja posameznim plemenom najbolj ugaja.

Jablan ljubi najbolje: lehkno, ilovnato, nekoliko vlažno zemljo. Hruška ljubi globoko, dobro, toplo, v globočini vlažno zemljo. Črešnja ima rada globoko, močno zemljo, ki pa ne sme biti mokra. Istotako višnja. Češplje in slive naj imajo dobro, močno, precej vlažno zemljo. Oreh in kostanj ljubita dobro, toplo zemljo. Breskve in marelice naj imajo globoko, toplo, dobro obdelano, močno zemljo; istotako nešplje in kutine.

Ova pravila veljajo tudi za sajenje dreves na stalno mesto, t. j. v sadunosnike itd., vendar se pri tem ima gledati razun tega še na razne druge okolnosti, katerih pa tukaj, kjer se govori samo o drevesnici, ne omenjam.

Zemljišče, katero zahtevam zgoraj omenjenim ne more zadostiti, ni nikdar veljavno za drevesnico!

Ako se je pretehtalo vse to, ter smo prišli k sklepu, da so razmere drevesnici ugodne, potem nastane vprašanje, kak namen da ima dre-

vesnica: ali je namenjena za odgojo drevesc na več let, ali pa, da se v njej izredijo samo enkrat drevesa, ter se zemljišče ima potem porabiti za druge gospodarske stroke, ker se potem ravna tudi nadalnje delo.

Ako je drevesnica namenjena samo za enkratno izrejo drevesc, zadostuje, da jo dobro in globoko prekopljemo. Drugače pa je, ako nam isto zemljišče naj skozi več let prinaša dreves! V poslednjem slučaju ne zadostuje zemlje samo globoko prekopati, temveč moramo jo prerovati ali rigolati, kar je zelo važno delo, ako hočemo, da bode dobivalo drevje za čas svojega stanja v drevesnici dosti živeža iz zemlje, in se bode moglo močno in lepo razvijati.

Rigolanje se da najbolje opraviti v jeseni ali po zimi. Izvrši se na tak način, da se na enem konci zemljišča izkoplje 50 do 60 cm. globoka jama; zemlja iz te jame se na zgornji strani jame, t. j. na kraji zemljišča zmeče na kup, tako dolg, kakor je jama sama, tako da nastane kraj cele jame tako rekoč greben iz zemlje. Ko je prva jama gotova, počne se tik nje kopati druga, ter se pri tem meče zemlja v sproti v ravno prej izkopano jamo in to se ponavlja tako dolgo, dokler je celo za drevesnico namenjeno zemljišče prerovano.

S tem rovanjem se doseže sledeče: gornja dobra zemlja pride na dno, spodnja, slabša, ostaja zgoraj. Nasledek temu je, da prejšnja spodnja, slaba zemlja, ki se nahaja sedaj na površji, vsled ugodnega uplivanja mraza, zraka, mokrote razpade, ter se redilne tvarine, ki se v njej nahajajo, razkrojijo in potem služijo drevesnim koreninam v hrano, med tem, ko bolja zemlja, ki se sedaj nahaja na dnu, stori, da dobivajo drevesne koreninice, kedar prederó do nje, dovolj hranilnih snovi, ter se morejo močno razvijati.

Rovanje se opravi najceneje in najbolje, ako se da v pogodbo ali akord, kar stane po tem, kako visoka je dnina v dotičnem kraji, 1½ do 3 kr. za štirjaški meter. Tako prekopana zemlja naj potem leži skozi celo zimo, kakor je, ne da bi bila poravnana, da jo more, kakor že omenjeno, mraz dobro prešiniti in razrušiti. Poravnati se pa ima še le na spomlad, malo pred sajenjem. Lehko se umeje, da je treba gospodarju trdo gledati na to, da se mu dobro opravi delo.

(Dalje prih.)

Državna sadna razstava.

Spisuje F. P—k.
(Konec.)

Želeti bi bilo, naj bi si pri nas občine ali nekaj posestnikov vkupno sušilnice napravili. Dostikrat se sveže sadje ne more prodati, posušeno pa ostane več let ter se lahko v vsakem času in v lahkih zabojih razpošilja. Nekatero sadje se svežo ne ohrani, je za prevajenje sitno in drago, v posušenem pa ostane barva in okus in lahko kupca najde. Stroški za sušenje so majhni in delo lahko opravljajo ženske.

Sušilnico, kakor jo podoba kaže, je izumil Dor. Ryeder v Ameriki in je svoj patent prodal znani tvrdki Philip Mayfarth & Comp. Le-ta ima tovarno na Dunaji, Taborstrasse 76 in tudi po večih mestih, ter jih v različnih velikostih izdeluje. Taka je 1·83 metra dolga, 56 cm. široka in ima 14 les. Lese so iz pocinjene svile.

Težka je 180 klg. in posuši v 24 urah po 260 kilo svežega sadja, ter velja 165 gld.

Druga pa je večja in močnejša, ima 2 predala prostor je za 22 les in je 2·90 metra dolga 71 cm. široka, ter je za večje posestnike.

Peč je 95 cm. visoka, ima dvojno steno, da se vročine veliko ne izgubi.

Na gornjem delu peči sloni sušilnica napevno in sicer toliko, da je zgornji del za 75 cm. višji, kakor podoba kaže.

V 24 urah posuši 400 kilo svežega sadja. Peč je iz vlitiga železa, okusno izdelana in se lahko po zimi v hišo prestavi in kuri. Sušilnica in peč tehtata 310 kilo in velja 250 gld.

Henrik Mareš, potovalni učitelj na Češkem, priporoča, naj bi gospodarji začeli ciguro pridelovati, ker baje več nese kot krompir ali žito. Iz njegove brošure posnamem sledeče: Cigura in njeno pridelovanje še ni staro. Leta 1770 so jo začeli baje jezuiti pri Münsteru obdelovati. Sedaj se je nekaj na Češkem in več

na Pruskem prideluje in od tam v Avstrijo in Rusovsko pošilja. Od novega leta se je na zunanje blago 1 gld. večja carina naložila, kar bi bilo našim gospodarjem v prid, kateri bi ciguro pridelovali.

Tovarne kupujejo sirovo 100 kilo po 2 do 2 gld. 50 kr. in posušeno pa 8—10 gld. Zemlja za ciguro se mora v jesen pognojiti in v jesen zorati. Prva brazda se z navadnim plugom orje, druga pa ravno tam po prvi z drugim plugom, ki je brez deske prerahlja, da mrtva zemlja na vrh ne pride. O spomladi se zemlja povlači in če zemlja ni čista, se z okopnikom raztrga in povalja.

Valjanje je potrebno, da se zemlja zravnna, seme ložje poseje in dalje vlago drži. Najbolje seme je holandsko in se dobi iz tovarnen v Magdeburgu, kilo po gld. 1·50.

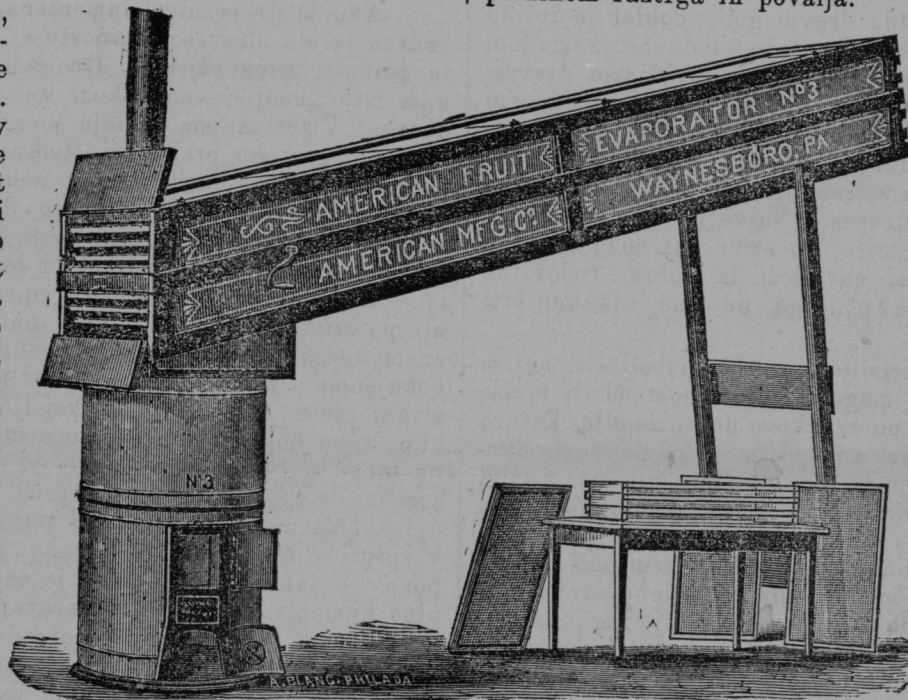
Holandska cigura zraste krajša, pa je debela in stori tudi v zemlji, ki ni globoko dobro zriholana.

Seme seje se s strojem, kakor kuruza 4 do 5 mm.

globoko v vrste po 28 cm. narazen. Na oral se 3—4 kile semena potrebuje. Ko je seme posejano, se spet povlači in povalja.

Prvokrat se vrste okopljejo koncem aprila ali v začetku maja. S prva se rastline le malo vidijo in začetnik bi mislil, da nič ne bode. Ko rastline 3—4 peresa dobijo, se okoplje in čez 14 dni spet, in takrat se pregoste odstranijo in pustijo se le močnejše rastline po 15 cm. ena od druge rasti. Drugokrat se okoplje v začetku junija in če je travnato, še poprej. Rastline, katere začnejo cvetne popke poganjati, se izruvajo, sicer drugim škodujejo. Čez 16—do 20 tednov začnejo spodnja peresa rmeneti in to je znamenje, da so korenine za izruvanje zrele. Če se pusté preveč dozoreti, postanejo korenine trde, lesene in imajo manjšo vrednost.

Nekaj dni pred izkopanjem se perje obira, živini poklada in svinjam kuha. Za skapanje morajo biti ozke pa dolge lopate ali pa se z globokim plugom izorje.

Če je tovarna blizo, je najbolje, da se brž, ko se opere, proda, sicer se pa korenine po dolgem na vskriž prevežejo in na palec dolge krlhje zrežejo in potem v sušilnicah, kakor sadje posušijo. Želeti bi bilo, naj bi gospodarji poskusili in potem svoje skušnje objavili. Sušilnice bi tedaj bile za ciguro in sadje, katero se sveže ne proda, velike vrednosti.

Pri sadni državni razstavi na Dunaji se je pokazalo, da je štajarsko sadje prvo za Tirolskim. Po štatistiki je dokazano, da se na Štajarskem na leto povprečno po 2 milijona vaganov sadja pridela, od tega se proda po 800.000 vaganov v druge dežele, kar znese okoli 2—2½ milijona gold. in ta denar pride večidel med manjše posestnike.

Ko bi se na Štajarskem prazni prostori z drevjem posadili, lahko bi še 5—10krat toliko sadja pridelali.

H koncu si še dovolim eno opazko. Nekateri gospodarji so začeli sedaj sadno drevje pridno saditi, pa žalibog, da se pri sajenji veliko greši. Veliko jih je, ki ne vprašajo za imena sort, samo da je drevo le močno, če je tudi staro. Različne sorte pa hočejo tudi različno ugodno zemljo, če hočemo, da nam bo rodilo. Dragi rojaki, svetujem Vam, da kdor sort ne pozna, in ne ve, katere so za njegovo zemljo in lego, naj vselej poprej strokovnjaka za svet povpraša, sicer si napravi lahko pri sajenji veliko škode.

Od vlade je postavljen tudi potovalni učitelj za sadjerejo in želeti bi bilo, da bi se občine večkrat za-nj oglasile. Prošnja se napravi na kmetijsko družbo v Gradci.

Kdor si nasadi zdrava, močna, mlada drevesa s primernimi sortami, ki so za tamošnjo zemljo ugodna, tak si za-se in za svoje naslednike naloži najboljšo glavnico.

Trtna uš.

(Spisal Anton Božič.)

(Konec.)

Ta strašna uničevalka vinogradov bila je pred kakimi 25 leti iz Amerike najpred v južno Francijo zanesena, kjer do blizu 900.000 oralov vinogradov popolnoma uničila. Od ondot razširila se je po Nemčiji in prišla v naše cesarstvo l. 1872, ter se je v Klosterneuburgu najpred pojavila. Leta 1880 pa je bila iz Hrvaškega v Brežki okraj zanesena in najdena, kjer se je tako pogubonosno razširila, da je v kratki dobi najlepše vinograde popolnoma uničila. Po sporočilu ogrske državne filokserne komisije z dne 7. febr. t. l. bilo je do konca l. 1887 v ogrskih deželah 132.352 oralov vinogradov od trtne uši napadenih, 55.615 oralov pa že popolnoma uničenih. Naša avstrijska filokserna komisija pa še ni dala natančnega poročila.

Kaj je torej vinogradniku storiti, ako je tako nesrečen, da mu vinograd trtna uš napade; bo-li molčal ter to nesrečo javnosti prikrival? — Ne, tega Bog ne daj! — Prvo je dolžan vsak vinogradnik, ne samo napadene vinograde, marveč tudi vse sumljive naznaniti pristojni politični gosposki. Ta gosposka pošlje brž na dotično mesto že zato izvoljeno komisijo strokovnjakov, da trs pregledajo in se sami prepričajo nesreče. Vsak je dolžen taki komisiji pomagati, bodi dejanstveno, bodi z nasveti. Kdor bi omenjeno komisijo v njenem delovanju zaviral, njej nagajal, ali pa še celo ne pustil v vinograd, pregrešil bi se proti postavi ter bi bil ostro kaznovan. Ta komisija navadno odkoplje na raznih krajih vinograda posamezne trsove, ter s pomočjo mikroskopa ali drobno-gleda koreninice ogleda. Komisija pa je dolžna vse orodje, katero se pri odkopavanju rabi, kakor tudi obutalo, skrbno takoj po rabi in pregledovanju osnažiti, ker sicer bi se lahko trtna uš po takem orodju pri daljšem pregledovanju še v ne okužene kraje dalje zatrosila.

Okuženi vinograd treba je brž do cela uničiti, trsje izkopati ter ga s količi vred na mestu sežgati. Na Francoskem, kjer je bila prilika napeljati so na take vinograde vodo, da je počez in čez po površju nekaj mesecev stala. Ker pa na vsak vinograd ni bilo mogoče vode napeljati bodi-si, ker je ni bilo blizu, bodi-si, ker je bil v hribu, posluževali so se kemičnih sredstev, katere so s posebnimi brizglami brizgali ali h korenju trsovemu, ali pa zemljo v vinogradih polivali. Taki sredstvi ste: ogljenčev žveplec (Schwefelkohlenstoff) in pa kalium sulfocarbonatum. Pa ni jedno ni drugo sredstvo ni moglo trtne uši popolnoma uničiti. Tudi pri nas v napadenih krajih poslužujejo se rečenih kemičnih sredstev, namreč, da se v vinogradu vsa zemlja globoko prekoplje ter se sprotoma poliva z ogljenčevim žvepljem. Tako prekopana in očiščena zemlja naj se čim dalje, tem bolje rabi le za poljske pridelke, nikakor pa za vinograd.

Ker torej ni mogoče na noben način trtne uši popolnoma ugonobiti, gledati nam je, da je kolikor mogoče zatiramo z navedenimi sredstvi. Tudi z obilnim gnojenjem in marljivim gróbanjem mogoče nam je vinograd obdržati, akoravno ne v najboljšem stanu, vendar v takem, da še plača trud in obvarovati ga popolnega pogina. Ker trtna uš tako hudo sovraži naše domače trsje, treba nam je torej saditi in kultivirati tako trsje, katerega ta škodljivka ne mara, ali mu vsaj ne more v taki meri škodovati.

To troje je tako imenovano ameriško trsje. V prvo vrsto za najneobčutljivejša proti trtni uši štejeta se, „York Madeira“ in pa „Vitis Solonis“.

Trs York Madeira odlikuje se posve po svoji trpnosti in skromnosti. Temu trsu ugaja vsaka naj še tako slaba zemlja. Tudi proti vsem vremenskim nezgodam je jednako neobčutljiv. Pozna se po slabih rozgah, katere pa vendar vse dozoro, po majhnem debelem, temno zelenem listju in razpeljanem grozdju. Sadi se kot samostojen trs v vinogradu, ali pa se rabi kot izborna podlaga za cepljenje. Ravno tako skromen je trs Vitis Solonis, kar se tiče zemlje, le to napako ima, da se zaradi svoje nerodovitnosti ne more rabiti za drugo, kakor za podlago pri cepljenju. Ta dva trsa sta torej najneobčutljivejša proti trtni uši. Ker pa se nobeden po svoji posebni rodovitnosti ne odlikuje, treba ju je cepiti ali požlahtniti z našimi rodovitnejšimi sortami. Cepljenje se ve, da mora se tako vršiti, da žlahtni trs nobedenkrat pod zemljo ne pride. Cepi se torej trs kot ključek, da se vzame ameriški trs za podlago, ter se naj cepi naša žlahtna mladika, bodi-si v razkol, bodi-si v sedlo. Ta način cepljenja je najgotovnejši.

Drug način cepljenja je, da se cepi samostojno trsje v vinogradu (se vé ameriško) v zelene rozge (Grünveredlung). Ko ima trs blizu 35 cm. visoke rozge odrežejo se navadno pod tretjim kolencem od spodaj navzgor. Potem se razkoljejo, kakor pri navadnem cepljenju v razkol, do sredine kolenca. Cepič primerno prirezan se pazljivo vtisne, da se popolnoma ujema in da zalega razkol, ter se lepo in pazljivo obveže. Opomniti je, da se mora listje pod cepljenjem potrgati, da tako sok z večjo močjo na kraj cepljenja porine. V teku kakih 5—6 dni se jasno vidi, ali se je cepič prijel ali ne, ker se do takrat navadno cepič posuši, ali pa začne rasti. S tem načinom se zamore več rözg na jednom in istem trsu vcepiti. Cepiti tako se dá le od dne 15. maja pa do 15. junija. Razume se samo ob sebi, da na ta način se mora cepljeno trsje pogrobati, ravno z isto izjemo, da le samo rozge ameriškega trsa smejo priti v zemljo, nikakor pa cepljena mladika ali rozga. Pri tem načinu cepljenja treba je izurjenosti in posebne spretnosti, ako se hoče uspešno cepiti.

Razun teh dveh ameriških trsov, nabaja se jih še več drugih sort n. pr. Herbeumont, Elvira, Taylor, Jaquez itd., katere vse kljubu trtni uši rastejo, ter z obilnim grozdem poplačujejo trud vinogradniku.

Pri naročevanju tega trsja nam je pa biti opreznim ter si ga ne smemo dobljavati iz takih krajev, o katerih nam je znano, da so od trtne uši napadeni.

Končevaje ta spis, upam, da sem Ti, dragi bralec, ustregel s tem kratkim obrisom trtne uši in z napotkom, kako se njej je treba v bran staviti. V občje pa je svetovati, da kjer lega

in obnebeje sadnemu drevju ugaja, je to toliko marljivejše gojiti, ker sadno drevje je in bo še imeniten sloj kmetijstva, na katerega se še v premnogih krajih premalo računa. V krajih pa, kateri za sadjarstvo niso ugodni, treba je pa poskusiti z navedenimi ameriškimi trsi, ki požlahtnjeni prinašajo istotako izvrstno kapljico, katero Ti želim, dragi Slovenec, da jo zmerno zavživaš še mnoga leta!

Dopisi.

Iz Hotinje vesi pri Mariboru. (Sadje-reja) se je zadnja leta močno povzdignila, in samo v naši vesi se je zadnja leta dva do tri tisoč žlahtnih drevesec posadilo. Županstvo Orehova ves in Podova ste prosili za potovalnega učitelja, da jih podučí o sajenji, cepljenji, obrezovanji, oskrbovanji in sadnjih škodljivcih. Posestniki zgoraj imenovanih občin so se tega poduka v obilnem številu vdeležili in se zelo zanimali za-nj. Za praktično razkazovanje in poduk smo potovalnemu učitelju g. F. Matijašiču hvaležni. Naj bi tudi druge občine tako storile!

F. P.—k.

Iz Sovjaka pri sv. Juriji na Ščavnici. (Raznoterosti.) Iz vseh krajev se ljudje oglašajo, tudi mi se enkrat oglasimo, da smo imeli v letih 1886, 1887 in 1888 slabe letine. Vina smo imeli slabo, vendar še ga imamo od teh imenovanih let, za koje se obilnim kupcem priporočujemo. Tudi zrnja razen hajde imamo na prodaj. V naši S. srenji je umrlo ljudi 19, toliko jih že mnogo let ni umrlo. Ljudje smo drugim enaki, nekaj je premožnih in zastopnih, pa se revnih in neumnih je večji broj.

Raznoterosti.

(Preklic.) Občni zbor posojilnice pri sv. Lenartu v slov. gor. je na drugi čas preložen in oznanimo ga o svojem času.

Tržna cena

preteklega tedna za 100 kilogramov.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursišca		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor hkt.	6	20	4	40	4	20	3	15	4	90	5	—	4	30
Ptuj	7	50	6	—	5	30	6	—	6	—	5	25	5	—
Celje	8	15	6	10	7	35	6	50	6	35	6	20	6	15
Gradec . . .	7	90	6	05	5	75	6	65	5	60	—	—	6	45
Ljubljana . .	5	25	6	52	6	39	6	16	6	93	—	—	—	—
Celovec . . .	8	20	6	30	6	40	6	10	6	80	—	—	—	—
Dunaj	8	25	6	25	6	95	5	70	5	20	—	—	—	—
Pešt	7	90	5	70	7	40	5	50	4	80	—	—	—	—